

Inleiding

Vanaf 1 januari 2018 zijn kinderopvangorganisaties volgens de Wet IKK verplicht om elk kind in de kinderopvang (lees BSO) te koppelen aan een eigen mentor. De Wet IKK geeft niet duidelijk aan wat een mentor is. Daarom volgen we in onze visie Maryse Nijhof-Broek, psycholoog en werkt als adviseur en trainer bij Sardes.

Structuuroopbouw

In deze bijlage geven we handvatten om het mentorschap binnen de BSO van KinderCentrumAlmere te implementeren. Het mentorschap is een onderdeel van de vier belangrijkste thema's Wet IKK, nl. Thema 1: Ontwikkeling van het kind staat centraal. In de toelichting staat:

'Elk kind in de dagopvang en buitenschoolse opvang krijgt een mentor. De mentor is een pedagogisch medewerker die werkt op de groep van het kind. In de dagopvang wordt de ontwikkeling van het kind periodiek besproken met de ouders, in de buitenschoolse opvang wordt de ontwikkeling besproken als daar behoefte aan is bij de mentor of de ouder. In de dagopvang is de mentor de contactpersoon voor de ouder, in de buitenschoolse opvang ook voor het kind.'

We richten ons in deze bijlage vooral op het BSO-kind.

Om het mentorschap goed in te richten, geven we antwoord op de volgende vragen:

1. Wat is mentoring?
2. Wat is de meerwaarde van mentoring?
3. Wat moet een mentor allemaal kunnen, wanneer er sprake is van goed mentorschap?
4. Hoe kan KinderCentrumAlmere het mentorschap zo goed mogelijk faciliteren?

Kern

Mentoring

KinderCentrumAlmere ziet mentoring als een goede één-op-één-relatie tussen de mentor (de pm'er) en de mentee (het kind). In deze relatie begeleidt de mentor de mentee in de persoonlijke ontwikkeling.

Het is iets anders dan een coach. Een coach richt zich op een heel duidelijk afgebakend onderwerp (denk aan de voetbalcoach). Een mentor is meer een maatje (denk aan de ervaren voetballer die een pupil onder zijn hoede neemt en hem al doende begeleidt).

Mentor en mentee trekken veel met elkaar op en *de mentor is een vast baken in het dagelijks leven van de mentee*. In de kinderopvang kun je je heel goed voorstellen dat een pm'er een vast maatje is voor een kind én zijn ouders. De opdracht van de mentor is dan om met kind en ouders een stevige band te ontwikkelen waarin veel ruimte is om ervaringen te delen. Dat geldt zowel in de dagopvang als in de bso. Alleen zal de inkleuring van de relatie natuurlijk anders zijn.'

Meerwaarde mentor

Voor KinderCentrumAlmere is een mentor in de kinderopvang een beroepskracht-plus: een beroepskracht met extra kracht en vermogen om een kind een vertrouwensrelatie en sociaal-emotionele veiligheid te bieden. Het is voor pedagogisch medewerkers onmogelijk om met ieder kind in de groepen een even hechte band op te bouwen. Daarom moeten pm'ers de kinderen onderling verdelen. Een echt hechte band opbouwen met vier of vijf kinderen kan wel.

Het opbouwen van een vertrouwensrelatie is voor een pm'er echt werk. Het vraagt van de pm'er om te investeren in extra aandacht voor het kind en de ouders. Concreet betekent dat dat de pm'er en de organisatie ervoor zorgen dat zij extra tijd kan besteden aan het kind, om erachter te komen wat het kind het liefste doet en daar samen de tijd voor te nemen. Het kost meer inspanning en vraagt wat extra's van de pm'er en de organisatie, maar het levert ook meer waardevolle contactmomenten op.

Hetzelfde geldt voor het contact met de ouders. Een (telefonisch) contactmoment waarin de hectiek van de groep niet op de achtergrond te horen is en het kind en de thuissituatie rustig besproken kunnen worden, is een langetermijninvestering. Hierdoor kan de pm'er beter inspringen op de behoeften van het kind.

De kinderen zullen ook eerder contact zoeken met hun mentor als zij daar behoefte aan hebben. Door een goede vertrouwensrelatie op te bouwen, zullen kinderen zich emotioneel veilig voelen in de kinderopvang. Voor mij is dat het belangrijkste pluspunt.

Een mentor fungeert ook als rolmodel. Mentorschap dwingt de pm'er tot goed voorbeeldgedrag waar kinderen van kunnen leren. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het gebruik van je smartphone op de groep. Als jij niet wilt dat de kinderen op de buitenschoolse opvang hun telefoon gebruiken, let er dan ook op dat je die er zelf ook niet even snel bij pakt!

Een pm'er als mentor signaleert ook mogelijke ontwikkelingsproblemen. Omdat de mentor het kind goed kent, tijd voor hem heeft en goed observeert, kan een pm'er sneller signaleren dat een kind ergens een probleem mee heeft of achterloopt in zijn ontwikkeling. Als de pm'er een goede vertrouwensband heeft met de ouders, zullen deze problemen ook makkelijker bespreekbaar zijn.

Goed mentorschap

KinderCentrumAlmere kan een heel rijtje voorwaarden en eigenschappen noemen. Samengevat kunnen we zeggen dat een mentor *"er moet zijn voor het kind"*. Een mentor moet bereid zijn om een langdurige relatie op te bouwen met het kind (voor het vertrouwen) en het kind onvoorwaardelijk te accepteren zoals het is (voor de veiligheid).

Het is belangrijk dat het kind de mentor ervaart als een belangrijke volwassene, als iemand aan wie je echt iets hebt. Ook moeten mentor en mentee zich bij elkaar op hun gemak voelen. Om dat voor elkaar te krijgen, moet de pm'er de verantwoordelijkheid kunnen en durven nemen voor de kwaliteit van deze relatie en hierin willen investeren.

Dat vraagt van een pm'er veel persoonlijke betrokkenheid. Directie KinderCentrumAlmere realiseert zich goed het behoorlijk veel vraagt van pm'ers. Eigenlijk vraag je van hen dat ze een beetje gaan houden van "hun" kinderen, en in de hectiek van alledag genoeg tijd voor waardevolle interactiemomenten vrij te maken. Dat maakt de pm'er ook kwetsbaar want soms zal de pm'er ook geconfronteerd worden met negatieve, meer problematische gevoelens. Om een klein voorbeeld te noemen: stel dat je in de dagopvang drie jaar als mentor optrekt met een kind, en het kind gaat naar de basisschool en de bso. Dat betekent afscheid nemen, dat is óók verdrietig. De pm'er moet het kind weer los kunnen laten, en het kind verliest zijn vertrouwde maatje. Ook moet het kind afscheid nemen van de kinderen in zijn groep, waar het aan gehecht was. Dat zijn gebeurtenissen die je in je nieuwe positie moet leren verwerken en het kind daarin moet ondersteunen. Dat maakt het mentorschap zo waardevol voor zowel de kinderen als de pm'ers: je deelt echte emoties en dat maakt dat je groeit in je ontwikkeling als mens.

Pm'ers moeten de ruimte voor krijgen, letterlijk (krijgen ze tijd en mogelijkheden om extra aandacht aan hun kinderen en de ouders te besteden) en figuurlijk (kunnen ze als persoon groeien in deze rol).

Daarom zeg ik tegen het management van de organisaties: als je goed mentorschap wil invoeren, zorg dan voor training, begeleiding en ondersteuning van de mentoren. Pas dan kunnen pm'ers blij zijn met deze verandering in de wet IKK.

Facilitering mentorschap binnen KinderCentrumAlmere

Goed mentorschap stelt hoge eisen aan een pm'er. Het vraagt onder meer om:

- empathisch vermogen;
- het kunnen inschatten van sociale situaties;
- het rekening kunnen houden met de ontwikkelingspsychologie van kinderen in diverse leeftijdsfasen;
- het kunnen inspelen op ondersteuningsvragen van kinderen;
- het uitvoeren van diverse gespreks- en vraagtechnieken en het toepassen van een actieve luisterhouding.

Niet iedere beroepskracht heeft al deze vaardigheden van zichzelf in huis. Pm'ers zullen hierin getraind moeten worden om zich verder te kunnen ontwikkelen. Methodieken die daarbij helpen zijn bijvoorbeeld collegiale consultatie, inter- en supervisie en maatjesleren. Hierbij kan een belangrijk rol zijn weggelegd voor de hbo-coach in de kinderopvang.

Bijlagen:

1. BSO-observatieformulier
2. Ouderinformatiebrief